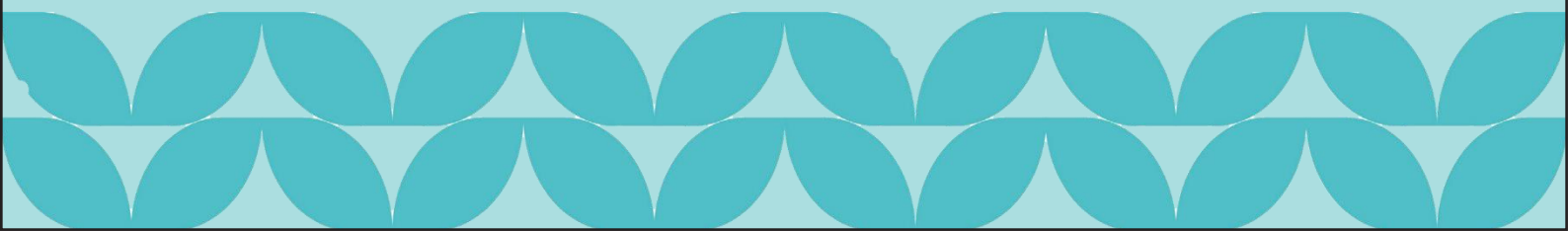

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2019

Palvelualueiden vastineet

Järvenpään kaupunki
Tarkastuslautakunta
12.5.2020

Sisällys

1. Puheenjohtajan katsaus	3
2. Arvioinnin lähtökohdat.....	6
2.1. Vuoden 2018 havaintojen käsittely	6
2.2. Kaupungin strategiset tavoitteet	7
2.3. Kokoonpano ja esteellisyydet	8
3. Vuoden 2019 talouden analyysi	8
3.1. Kriisikuntakriteerit	11
4. Ydinprosessien (palvelualuekohtaisten) tavoitteiden toteutuminen.....	13
4.1. Konsernipalvelut.....	13
4.2. Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue	21
4.3. Hyvinvoinnin palvelualue	26
4.4. Elinvoimaisen kaupunkikehityksen varmistaminen	31
4.4.1. Kaupunkikehitysyksikkö.....	31
4.4.2. Järvenpään Vesi	33
5. Arviointikertomuksen käsittelyprosessi ja tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle	34
6. Vakuudeksi	35

1. Puheenjohtajan katsaus

Kädessä on nykyisen tarkastuslautakunnan kolmas arviointikertomus, jota on valmisteltu hyvin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Koronapandemian vuoksi olemme kokoontuneet viimeksi 31.3.2020 toteamaan, että hallintosääntömme tekee sähköisten kokousten pitämisen erittäin haastavaksi ja että lautakunnan tulee jakautua työryhmiin valmistelemaan arviointikertomusta.

Työryhmien aikaa on kulunut runsaasti toimivien yhteyksien saamiseksi aikaan: puheenjohtajalla ei ollut oikeuksia kutsua työryhmää koolle, osa jäsenistä kuuli, muttei tullut kuulluksi tai sitten kokoukseen osallistuminen ei onnistunut käytettävällä alustalla ollenkaan.

Myös viranhaltijoiden kuuleminen on toteutunut pääosin työryhmissä, jolloin lautakuntana emme ole saaneet samanaikaisesti mahdollisuutta kuulla ja kysellä palvelualueiden toteumasta. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kaupungin hallinnossa varmistetaan tietoturvalliset kokouskäytännöt ja yhtäläiset osallistumismahdollisuudet kokouksiin osallistumiseksi, eikä muotovirheiden vuoksi päätöksenteko vaarannu. Mutta samalla pahoittelemme, että ratkaisujen löytäminen sähköisten kokousten pitämiseen on takunnut ja estänyt palvelualuelautakuntien työn kevään 2020 aikana.

On välttämätöntä, että valtuutetut ja lautakuntien jäsenet saavat yhtäläiset ja turvatut mahdollisuudet osallistua myös sähköisiin kokouksiin. Laite- ja lisenssitarpeet tuleekin hoitaa nopeasti kuntoon ja luottamushenkilöille tulee tarjota apua ohjelmiston lataamiseen ja laitteiden yhteensopivuuden tarkistamiseen. Palvelualuelautakuntien toiminta pitää käynnistää nopeasti uudestaan, jotta päätöksenteko ei kasaudu liian suppealle luottamushenkilöjoukolle.

Sidonnaisuusilmoituksen toimittaminen tarkastuslautakunnalle on tullut pakolliseksi vuoden 2017 kuntavaalien jälkeen. Ilmoitusvelvollisuus koskee kaupunginhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen (kaupunkikehityslautakunta) jäseniä ja varajäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia, kaupunginjohtajaa, sekä kaupunginhallituksen ja lautakunnan esittelijöitä.

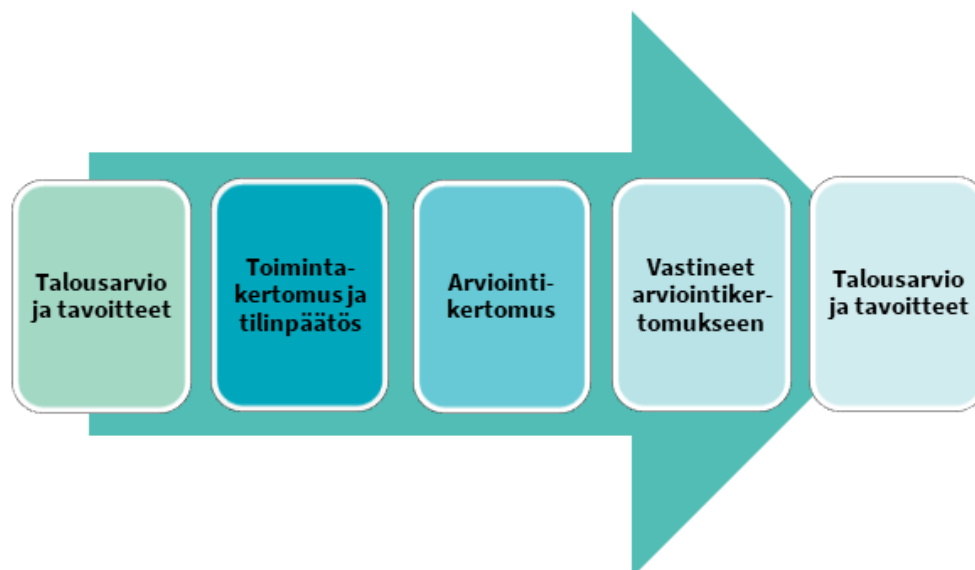
Tarkastuslautakunta seuraa ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä ja tiedottaa valtuustoa ilmoituksista aina vuoden ensimmäisessä valtuuston kokouksessa. Ilmoitusvelvollisia on muistutettu asiasta useita kertoja, mutta siitä huolimatta kaksi kaupunkikehityslautakunnan jäsentä ja kahdeksan varajäsentä on jättänyt toimittamatta sidonnaisuusilmoituksen.

Demokraattinen päätöksentekoprosessi nojaa vahvasti luottamukseen siitä, että päätöksentekijät toimivat oikein, avoimesti ja lain mukaisesti. Sidonnaisuusilmoituksessa luottamushenkilö kertoo johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Tarkastuslautakunta ihmettelee, miksi näitä tietoja ei luottamushenkilö halua lain velvoittamana antaa.

Strategia on työväline, minkä avulla valtuusto voi valita keskeiset päämäärät kaupungille ja nämä päämäärät ohjaavat myös talousarviotyöskentelyä. Hyvä strategia on valtuuston ja viranhaltijoiden yhdessä laatima dokumentti valituista päämääristä ja visiosta, mitä haluamme tavoitella strategiakauden päättyessä. Yhdessä työstetty strategia antaa jaettua ymmärrystä ja yhteistä kieltä päätöksentekijöille ja päätöksien toimeenpanijoille. Se auttaa myös tekemään valintoja laadittaessa talousarviota ja päätettäessä, mihin toimintaan kaupungissa panostetaan ja mitä voidaan supistaa. Strategian tarkastelun tulisi siis olla mukana sekä päättyvän tilikauden toteumaa arvioitaessa, mutta myös päätettäessä leikkauksista ja talouden tasapainottamisesta sekä seuraavan vuoden talousarviosta.

Tarkastellessaan päättynyttä tili- ja toimintavuotta tarkastuslautakunta pyrkii tehtäviensä mukaisesti selvittämään, onko kaupungin toiminta toteutunut valtuuston asettamien tavoitteiden ja raamien mukaisesti. Vuonna 2019 työstettiin uutta strategiaa, eikä vanha strategia enää ohjannut kaupungin toimintaa. Uuden strategian mukaiset tavoitteet on asetettu vuodelle 2020 ja odotamme tämän selkiyttävän myös valtuutettujen työskentelyä. Näemme arviointikertomukseen ja siihen annettaviin vastineisiin tutustumisen osana katkeamatonta talousarvio-tilinpäätös-talousarvioprosessia. Menneen arvioiminen auttaa meitä tekemään parempia päätöksiä ja saavuttamaan asettamamme tavoitteet tehokkaammin.

Kuva 1. Strategian eteneminen

Erityisen tärkeänä pidämme strategian ohjaavaa vaikutusta, kun teemme vaikeita valintoja ja päätöksiä talouden tasapainottamiseksi koronakriisin entisestään heikentäessä kaupunkimme taloutta. Tasapainoinen, kestävällä pohjalla oleva talous nousee tulevaisuuskuvista luontevimmin kärkeen, mutta se edellyttää, että meillä on hyvinvoivia kuntalaisia, jotta kulut ja

menot saadaan tasapainoon. Lapsemme ja nuoremme tarvitsevat peruspalveluiden lisäksi ennaltaehkäiseviä palveluita, jotta lastensuojelun kustannukset ja erityisen tuen tarve eivät kasva räjähdysmäisesti. Nuortemme tulee valmistua opinnoistaan työkykyisinä ja ikääntyneet tarvitsevat tukea toimintakykynsä ylläpitämiseen.

Itsekin 1990-luvun laman lapsena olen elänyt nuorisotyöttömyyden ja nuorten pahoinvoinnin kyseenalaista kulta-aikaa. Yrittäjien konkurssiaalto yhdistettynä lomautuksiin ja tukipalveluista leikkaamiseen ei anna ruusuista kuvaa kaupunkimme asukkaiden tulevaisuudelle.

Tarkastuslautakunta toivoo, että valtuusto sitoutuu olemaan hyvä kumppani paikallisille yrittäjille ja pohtii keinoja, miten voimme tukea yrittäjiämme tässä yhteisessä kriisissä. Lasten ja nuorten palvelut muodostavat leijonanosan kaupungin menoista. Lomautuksien ja leikkausten keskittäminen näihin palveluihin on kohtuuton hinta kasvavalle sukupolvelle maksettavaksi.

Toivotamme kaikille luottamushenkilöille ja viranhaltijoille voimia koronakriisin hankaloittaessa arkista työtämme ja uskoa siihen, että meillä riittää osaamista ja rohkeutta tehdä Järvenpään tulevaisuuden kannalta parhaita mahdollisia päätöksiä.

Järvenpäässä 12.5.2020

Heini Liimatainen

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja, kaupunginvaltuutettu (Vas)

2. Arvioinnin lähtökohdat

Kuntalain § 121 mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

2.1 Vuoden 2018 havaintojen käsittely

Vuotta 2018 koskevassa arviointikertomuksessaan tarkastuslautakunta pyysi arviota yhtiöitettyjen ja ulkoistettujen toimien tavoitteiden toteutumisesta. Arviota ei ole useista pyynnöistä huolimatta saatu. Lautakunta toteaa, että kyseinen arvio on kaupunkikonsernin johtamisen kannalta oleellinen, semminkin, kun siirtyminen yhtiömuotoon on erilaisen lainsäädännön takia monissa tapauksissa vähentänyt hallinnon läpinäkyvyyttä.

Tarkastuslautakunta esitti huolensa kaupungin kyvystä järjestää ja tuottaa peruspalvelut asukkaille vähintään vuoden 2018 laadulla ja saatavuudella. Vastauksessaan kaupunginhallitus vakuutti, että ”kaupunkilaisten peruspalvelut turvataan kasvusta huolimatta ja sen ansiosta”.

Tähän ei ole riittävässä määrin kyetty. Kasvua ei ole hallittu, vaan se on hidastunut lähinnä ulkoisista syistä. Seurauksena on ollut talouden epätasapainon kasvu, mikä uhkaa vakavalla tavalla kaupungin palveluista huolehtimista.

- **Kaupunkikehitys**

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota liian optimistisesti budjetoituihin maanmyyntituloihin. Vuodelle 2020 budjetointia korjattiin maltillisemmaksi, mutta markkinatilanteen heikennyttyä koronakriisin vuoksi tarkastuslautakunta haluaa esittää huolensa asiasta.

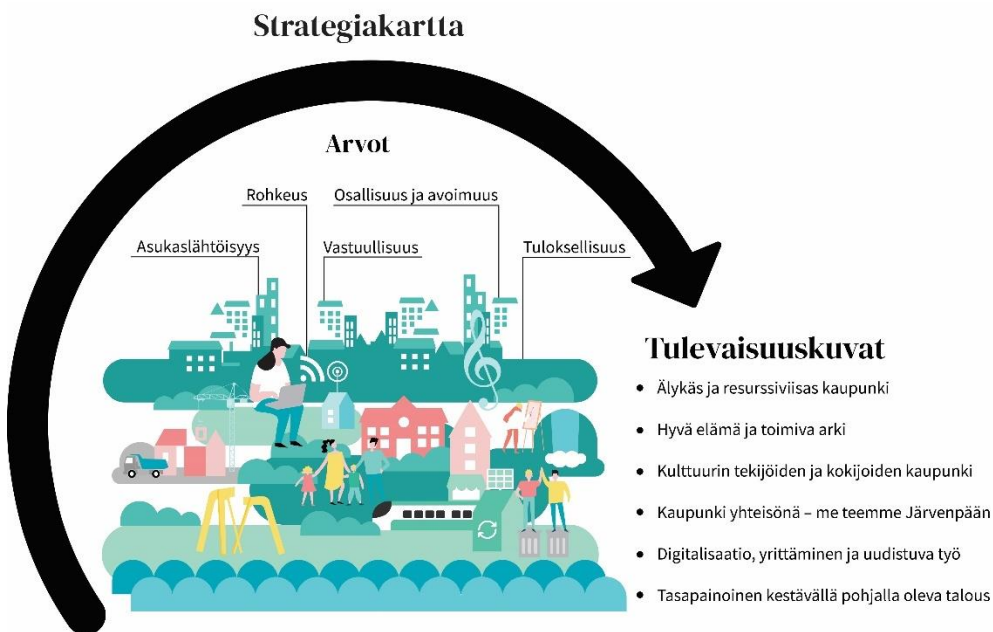
- **Lasten ja nuorten palvelualue**

Vuoden 2018 arviointikertomuksessa kiinnitettiin huomiota koulukiusaamiseen ja sen dokumentointiin. Koulukiusaamisen uusi Aseman Lapset ry:ltä ostettu selvittelymalli on käytössä ja sen vaikuttavuutta sekä toimenpiteitä seurataan ja yleistä tietoisuutta lisätään. Koulukiusaamistapauksia on selvitetty 89 ja kaksi tapausta on kesken.

Viime vuoden arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta esitti toiveen seurata ja tehdä tarkastuskäyntejä aiempaa enemmän yksityisiin palvelutuotantoyksiköihin, joista kaupunki viime kädessä vastaa ja ostaa palveluja. Yksityisten päiväkotien ohjauksen ja valvonnan vahvistaminen on toteutunut melko hyvin.

Tavoitteeksi oli asetettu yksityisiin päiväkoteihin tehtäviä valvontakäyntejä **minimissään yksi käynti vuodessa** ja käynnit ovat toteutuneet suunnitellusti. Vuoden aikana yksityisiin päiväkoteihin on tehty ennalta sovittuja valvontakäyntejä yhteensä 11. Ennalta sopimatta valvontakäyntejä on tehty 6.

2.2 Kaupungin strategiset tavoitteet

Kuva 2. Järvenpään strategian arvot ja tulevaisuuskuvat

Kuntalain § 14 ja 37 mukaan kunnalla on oltava strategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Strategia on valtuuston keskeisin väline kunnan johtamisessa. Strategia mm. ohjaa talousarvion ja taloussuunnitelman laatimista. Strategia tulisi päivittää kerran valtuustokaudessa ja toteutuneen toiminnan strategian mukaisuuden arvioiminen on yksi tarkastuslautakunnan lakisääteisiä tehtäviä.

Strategiassa tulee määritellä kaupungin visio, arvot ja strategiset painopistealueet. Painopistealueiden tulee sisältää strategiset tavoitteet, joille annetaan lähtö- ja tavoitetasot. Näitä strategisia tavoitteita toteutetaan valtuuston vuosittain asettamalla sitovilla tavoitteilla ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan asettetuilla mittareilla.

Kaupunginvaltuusto on 10.6.2019 hyväksynyt päivitykset tulevaisuuskuviin sekä strategiset päämäärät ja niiden tiivistelmät. Yhdessä vuoden 2020 talousarvion yhteydessä olevan strategiakartan kanssa ne täyttänevät kuntalain mukaisen velvollisuuden strategian tuottamiseen. Prosessin lopputuloksen ja toimivuuden lopullinen arviointi voidaan kuitenkin tehdä vasta vuotta 2020 koskevassa arviointikertomuksessa.

2.3 Kokoonpano ja esteellisyydet

Jäsen	Valtuustoryhmä	Varajäsen
Heini Liimatainen, pj.	VAS	Sanna Kerminen
Kaija Tuuri, vpj.	SDP	Pasi Koskinen
Pekka Heikkilä 10.6.2019 asti	KOK	Ilkka Kujala 25.3.2019 asti
Ari Åberg 10.6.2019 alkaen		Pentti Suhonen 25.3.2019 alkaen
Mirja Vakkuri	KOK	Marita Virkki
Satu Haaparanta	SDP	Arja Eriksson
Jarmo Mäkinen	SDP	Asko Viitala
Tommi Vainikainen	J:pää Plus	Arvi Kekäläinen
Tuula Piensoho	VIHR	Katri Kuusikallio 10.6.2019 asti
		Tanja Vauhkonen 10.6.2019 alkaen
Risto Salovaara	VIHR	Tuomas Käyhkö
Antti Taavila	PS	Raimo Hämäläinen
Päivi Haapala	KESK	Birgitta Vuorela

Arviointikertomuksen laadinnan yhteydessä on todettu seuraavat esteellisyydet:

- Risto Salovaara Kiinteistö Oy Järvenpään Terveystalon, Järvenpään Pysäköinti Oy:n ja Kiinteistö Oy Terveyskeskuskampuksen Pysäköinti 1:n hallituksen jäsen
- Satu Haaparanta hyvinvointilautakunnan jäsen
- Jarmo Mäkinen hyvinvointilautakunnan varajäsen
- Kaija Tuuri Järvenpään Mestariasunnot Oy:n hallituksen jäsen
- Tommi Vainikainen Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen valtuuskunnan varajäsen
- Päivi Haapala, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokunnan jäsen

Esteelliset jäsenet eivät ole osallistuneet kyseistä aihetta koskevan arviointiosion tekstien hyväksymiseen.

3. Vuoden 2019 talouden analyysi

Kaupungin vuoden 2019 tilinpäätös on erittäin huono: tilikauden tulos on -32,2 miljoonaa euroa. Ero on huomattava, kun verrataan sitä tilikauden 2019 alkuperäiseen talousarvioon, joka lähti nollatuloksesta. Merkittävimmät ylitykset johtuivat sotemenoista, verotulojen ennakoitua huonommasta kertymästä sekä omaisuuden myyntivoittojen pienuudesta verrattuna talousarvioon.

Erityisesti Keusoten ylitykset verrattuna alkuperäiseen talousarvioon olivat todella suuret: 12,9 miljoonaa euroa. Tämä siitä huolimatta, vaikka Keusoten antaman selvityksen mukaan heidän vuoden 2019 talousarvionsa oli 6,1 % suurempi kuin kuntayhtymän 2018 tilinpäätös. Keusoten viime vuoden toteutuma ylitti talousarvion kuitenkin 11,9 %, johtuen osin HUS:in ennakoitua suuremmasta laskutuksesta. Kyse on myös hoitoketjun toimimattomuudesta ja johtamiseen liittyvistä selkeistä puutteista; alijäämän suuruus näyttää paljastuneen kuntayhtymälle itselleenkin vasta tilivuoden 2019 loppupuolella.

Kaupungin omaisuuden myyntivoitto oli "vain" 4,4 miljoonaa euroa, kun talousarviossa sen arvioitiin olevan 14,4 milj. Ero on huomattava, vaikka osaltaan sitä selittää kaavavalitus, jonka seurauksena kaupungilta jäi viime vuonna saamatta arviolta noin 4,5 miljoonan euron tulot. Luvut osoittavat, että maanmyyntitulojen budjetointi ei edelleenkään ole ollut varovaista, vaan pikemminkin yltiöoptimistista. Tarkastuslautakunnan mielestä tällä optimistisella arviolla on osaltaan saatu tilikauden 2019 talousarvio näyttämään nollatulosta. Kun tuloarvio on viimeisten kymmenen vuoden aikana toteutunut yhden ainoan kerran osoittaa se, ettei budjetoinnille ole ollut realistisia perusteita.

Järvenpään kaupungin vuoden 2019 tilinpäätös osoittaa, että kaupungin vuosikate oli -8,8 milj. euroa. Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Koska tulorahoitus ei riittänyt kattamaan edes kaupungin juoksevia menoja, jouduttiin ottamaan ns. "syömävelkaa". Tämä kehitys tulee katkaista pikaisesti.

Kaupungin taseessa on tällä hetkellä edellisten vuosien ylijäämää 9,7 miljoonaa euroa. Kaksi vuotta sitten taseessa oli edellisiltä vuosilta kertynyttä ylijäämää peräti 54 miljoonaa euroa. Kertyneen ylijäämän vähennys on ollut kahtena viime tilikautena todella huomattava. Mikäli tahti jatkuu vuonna 2020 samanlaisena, edellisten vuosien ylijäämät on käytännössä "syöty". Tulee muistaa, että Kuntalain § 110 3. kohdan mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Vastaavasti Järvenpään sosiaali- ja terveydenhuollon menot kasvavat pandemian takia myös Keusotessa. Samaten supistettujen toimintojen (mm. varhaiskasvatus ja ulosvuokratut tilat) maksutuloja jää kertymättä. Ilman valtiovallan merkittäviä tukitoimia kuntasektorille Järvenpään, kuten monien muidenkin kuntien talousasema muuttuu tämän ja ensi vuoden aikana kestävämmäksi.

Tarkastuslautakunta kehotti jo edellisessä arviointikertomuksessaan konsernijohtoa ja kaupunginhallitusta miettimään korjaavia toimenpiteitä kaupungin talouskehityksen kääntämiseksi positiiviseen suuntaan. Taloustilanne vuoden 2019 osalta on kuitenkin yhä huonontunut ja huonontuu edelleen. Korjaavia toimenpiteitä ei ole tehty riittävästi.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan nyt tarvitaan todella kriittistä tarkastelua investointien suhteen. Vain aivan välttämättömimmät ja jo aloitetut investoinnit tulee tehdä. Käyttötalousmenot tulee jälleen käydä läpi "tarkalla kammalla". Toiminnan tuottavuutta ja tuloksellisuutta on lisättävä. Menojen kasvu on saatava suhteutettua tulojen kasvuun. Pelkät

menovähennykset eivät kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan myös arviointia siitä, miten tuloja saadaan kasvatettua. Tällöin ensimmäisenä tulee pohtia mahdollisia veronkorotuksia, erilaisia taksoja ja maksuja unohtamatta. Tarkastuslautakunnan näkemys kaupungin taloustilanteesta on se, että talouden tasapainottamiseen tarvitaan työkalupakkiin kaikki mahdolliset keinot. Yksittäiset toimenpiteet eivät enää auta. Kaupungin tulee joka tapauksessa tehdä omat sopeutustoimenpiteensä, sillä on valitettavasti epärealistista odottaa, että valtiovalta kompensoisi täysimääräisesti koronaviruspandemian taloudelliset vaikutukset kuntasektoriin.

Edellisessä arviointikertomuksessaan tarkastuslautakunta esitti huolensa jatkuvaan voimakkaaseen kasvuun perustuvasta strategiasta ja budjetoinnista nimenomaan peruspalvelujen turvaamisen kannalta. Nyttemmin on käynyt ilmi, että huoli on ollut erittäin aiheellinen. Hidastuneen, jopa lähes pysähtyneen kasvun oloissa on kaupunki suurissa taloudellisissa vaikeuksissa. Talouskehitykseen ja voimakkaaseen kasvuun liittyvät riskit eivät ole olleet hallinnassa. Tämän seurauksena myös kaupungin mahdollisuudet kohdata ulkoisia taloudellisia shokkeja ovat heikot.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt kokouksessaan 24.2.2020 pyytää Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymältä vuoden 2020 ensimmäiseen osavuosikatsaukseen mennessä toimenpideohjelman vuosille 2020–2023, jolla kuntayhtymän talous pysyy valtuuston hyväksymässä taloussuunnitelmassa ja kattaa vuoden 2019 ylityksen (12,9 Me). Koska kyse Keusotessa on sekä taloushallintoon että hoitoprosesseihin liittyvistä ongelmista, pitäisi tähän liittää myös esim. Aalto-yliopistossa teetettävä tutkimus kuntayhtymän hoitoketjujen toimivuudesta sekä prosessien hallinnosta ja laadusta. Nämä ongelmat eivät kriisin aikana poistu mihinkään. Kaupungin tulee normaaliolojen palattua viipymättä tehdä tätä tarkoittava esitys muille Keusoten jäsenkunnille.

Omaisuuksien myyntivoittojen budjetointi ja seuranta tulee toteuttaa aikaisempaa varovaisemmin, mutta tehokkaammin. Raportointia tulojen kehittymisestä on lisättävä. Arvio toteutuneista kiinteistökaupoista hinnoitteluineen pitäisi esittää tilinpäätöksen liitteenä.

Lautakunnan ehdottama toimintakäytäntö

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupunki tarvitsee pikaisesti talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman, joka pitää sisällään myös “kestävän taloudenhoidon tiekartan”. Tällä lautakunta tarkoittaa sitä, että talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman tulee todella sisältää ne keinot, joilla talous saadaan tasapainotettua. Talouden tasapainolla tarkoitetaan sitä, että käytettävissä olevat varat riittävät menojen kattamiseen. Kaupungin vuosikate on saatava positiiviseksi ja sen jälkeen tilikauden tulos ylijäämäiseksi. Kaupungin investointitaso on saatava sellaiselle tasolle, että lisälainanottoon ei ole välitöntä tarvetta.

Konsernipalvelujen vastine

Kaupungin talouden tasapainottaminen on tilinpäätösvouden jälkeen käänntynyt koronan seurauksena entistä haastavammaksi. 2020 talousarvion laadinnan yhteydessä tunnistetut keinot ovat osoittautuneet riittämättömiksi ja sen seurauksena on määritelty ja toimeenpantu uusia

toimenpiteitä. Talousarvio ja suunnitelma valmistellaan tarkastuslautakunnan toivomasta lähtökohdasta, jossa tulot riittävät menojen kattamiseen ja lisälainanotto saadaan kuriin.

3.1 Kriisikuntakriteerit

Koska ns. kriisikuntakriteereistä on julkisen keskustelun perusteella epäselvyyttä, ne on syytä ottaa tässä yhteydessä esille, varsinkin kun kriteerit ovat osin muuttuneet vuosi sitten. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Siihen asti sovelletaan, mitä lain voimaan tullessa olleessa kuntalain § 118 säädetään. Tätä arviointikertomusta kirjoitettaessa ei ole ollut tiedossa, että kriisikuntakriteereihin olisi tulossa muutoksia hallituksen toimesta.

Kuntalain mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely (nk. kriisikuntamenettely) voidaan jatkossa käynnistää, jos kohdat A ja B täyttyvät, tai kohdan C kaikki kohdat täyttyvät.

A. jos kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää kuntalain § 110 3. momentissa säädettyssä määräajassa (tällä hetkellä neljä vuotta)

B. jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa

TAI

C. jos rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot:

1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %
2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti
3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Järvenpään kaupungin ja kaupunkikonsernin vuoden 2019 tilanne suhteessa uusiin kriisikuntakriteereihin, joita tullaan käyttämään vuoden 2020 tilinpäätöksestä alkaen. Ennuste vuodelle 2020 kuvaa tilannetta 8.5.2020, jos mitään säästö- ja sopeutustoimia ei tehtäisi.

Tunnusluku	Raja-arvo	2018	2019	2020
A. Ei kattamatonta kertynyttä alijäämää taseessa	< 0€	41,92Me	9,68Me	Ennuste -28,3M€
B. Kertynyt alijäämä/asukas on viimeisessä konsernitilinpäätöksessä väh. 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa		574 €/as	-140€/as	Ennuste -781€/as
C. 1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %		62,8%	9,6%	
C. 2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti	19,88%	19,75%	19,75%	19,75%
C. 3. konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä/as ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla	9 806€/as	8 429€/as	9 641€/as	
C. 4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate	alle 0,8	0,5	0,1	

- A. Järvenpään taseessa on vielä edellisiltä vuosilta kertynyttä ylijäämää, mutta viimeisten kahden vuoden merkittävät tappiolliset tilinpäätökset ovat "syöneet" ylijäämän lähes kokonaan.
- B. Konsernin kertynyt ylijäämä oli vielä vuoden 2018 konsernitilinpäätöksessä 574 € / asukas. Viime vuoden tilinpäätöksen mukaan konsernin ylijäämä oli muuttunut alijäämäiseksi (-140 € / asukas). On selvää, että mikäli kehitystä ei saada pysähtymään, Järvenpään konserni täyttäneen vuonna 2021 kriisikuntakriteerin kertyneen konsernin alijäämän suhteen.
- C. 1. Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on 9,6 %
2. Valtuuston hyväksymä tuloveroprosentti vuodelle 2020 on 19.75. Kuntaliiton mukaan vuonna 2019 kaikkien kuntien keskiarvo tuloveroprosentin osalta oli 19.88. Tältä osin kriisikuntakriteeri (kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti) ei ole Järvenpään osalta lähellä.
3. asukasta kohden lasketusta konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrästä ei ole olemassa vielä vertailutietoa, koska kriteeri on muuttunut. Aiemmin kriteeri oli, että konsernin lainamäärä / asukas ei saa ylittää maan keskiarvoa 50 %:lla. Suuntaa antavasti voidaan todeta, että vuonna 2018 kriteerin raja-arvo oli 9 806 €/as. Järvenpään konsernitilinpäätöksen mukaan konsernin laina ja vuokravastuiden määrä oli vuoden lopussa yhteensä 9 641 € / as.
4. Järvenpään konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on 0,1

Edellä esitetyn taloustilanteen perusteella tarkastuslautakunta toteaa, että Järvenpään kaupungin ja kaupunkikonsernin taloustilanne on jo nyt vakava ja huolestuttava. Tilanteen vaikeutta lisää se, että koronaviruspandemian vaikutukset niin Suomen kuin Järvenpäänkin talouteen tulevat olemaan huomattavia. Varovaistenkin arvioiden mukaan tämän vuoden bkt tulee laskemaan vähintään viisi prosenttia. Mikäli pandemia pitkittyy, bkt:n lasku tulee olemaan vieläkin suurempi. Useiden kuntalaisten ja yritysten verotettavat tulot laskevat tänä vuonna, mikä vaikuttaa Järvenpään tuloveron ja yhteisöveron määriin. Todennäköisesti pandemian vaikutukset heijastuvat talouden osalta yrityksiin ja ihmisiin myös pitkälti ensi vuoteen ja vaikutukset kuntatalouteen vielä pidempään.

4. Ydinprosessien (palvelualuekohtaisten) tavoitteiden toteutuminen

4.1 Konsernipalvelut

Tavoite: Vahvistetaan asukkaiden, yrittäjien ja yhteisöjen osallisuutta yhteisiin asioihin

Mittari: Osallisuusohjelma on hyväksytty ja pilotoitu vuoden 2019 aikana

Toteutuma: Tavoite ei ole toteutunut. Osallisuuden asiantuntija on rekrytoitu. Osallisuusohjelma korvautuu osallisuusmallilla, joka valmistuu vuonna 2020.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että jatkossakin asukkaiden osallistamiseen kiinnitetään huomioita erityyppisissä hankkeissa ja osallistaminen otetaan huomioon sitovia tavoitteita määriteltäessä. Osallisuuden pitää olla myös muuta kuin mahdollisuutta tulla kuulluksi ja ilmaista mielipiteensä. Kuntalaisten osallistumisen pitää myös vaikuttaa tehtyihin päätöksiin ja valintoihin.

Pyydämme kiinnittämään erityistä huomiota osallisuuden toteuman raportointiin. Jos kuntalaisten halutaan jatkossakin käyttävän aikaansa ja osaamista hankkeisiin ja suunnitelmiin, tulee raportoinnissa olla muutakin kuin osallisuuden nimissä toteutettujen tapaamisten lukumäärä.

Tarkastuslautakunnan pyytämä lisäselvitys

Miten kuntalaisten osallistuminen on vaikuttanut lopputulokseen ja tehtyihin päätöksiin

Konsernipalvelujen vastine lisäselvityspyyntöön

Osallisuuden edistämisen mallintaminen on alkanut Järvenpäässä jo vuonna 2018. Tällöin on pohdittu systemaattisen, yhteiskunnallisen muutoksen mahdollisuuksia ja uhkia valtuutettujen kanssa; viranhaltijoiden kanssa osallisuuden fyysisiä, digitaalisia alustoja ja osallistamisen tukea.

Ensimmäisessä aallossa otettiin käyttöön mobiiliyhteisö MunJäke ja valmisteleva työryhmä päätyi suosittamaan osallisuusmallin tekemistä Järvenpäähän. Osallisuusmallin ja suunnitelman

työstä jatkettiin syksyllä 2019 ja keväällä 2020, vaikka koronan poikkeusolot hidastivat ja kavensivat mahdollisuuksia osallistua.

Osallisuusmalli on osallisuuspolitiikan mallinnos. Kaupunginvaltuusto tekee päätöksen ja tarkastelee kaupungin osallisuuspolitiikan kerran valtuustokaudessa. Osallisuusmallin pohjalta luodaan osallisuussuunnitelma tai suunnitelmat, jotka käsitellään kaupunginhallituksessa. Osallisuuden toteutukset koordinoidaan ja johdetaan palvelualueelta, samoin kuin tulosten arviointi. Työssä tukee osallisuuden asiantuntija.

Osallisuuden vahvistamista on tehty luontevasti osallisuuden asiantuntijan päivätyönä muun muassa seuraavissa hankkeissa:

- osallistuva budjetointi on alkanut
- demokratiahankkeessa maahanmuuttajat tutustuvat päätöksentekoon.
- Keskeisiin muutoshankkeisiin kuten kouluhankkeisiin ja opka-palveluverkon erillissuunnitelmaan ja hyvön palveluverkkosuunnitelmaan on tehty osallistumissuunnitelma, joiden toteutukset ovat alkaneet. Yleisötilaisuuksien viestintä, fasilitointi ja kuntalaiskuulemisten tulokset ovat nyt osa valmistelua.

Osallisuutta ei voi mitata vain määrällisesti. Osallisuuden keskeiset mittarit ovat seuraavanlaiset:

- Rakenteellista vaikuttamista mittaa olemassa oleva osallisuusohjelma/-suunnitelma, osallisuus kunnan strategiassa, osallisuustyön huomioiminen kunnan budjetissa ja osallisuuden edistäminen laajasti kunnan eri toiminnoissa.
- Henkilöstön osallisuuden taitojen syventämistä mittaavat osallisuuskoulutus, osallisuuspelin tai Erätauko-menetelmän käyttö yhdessä ylikunnallisen verkostoitumisen kanssa.
- Osoituksena yhteisen hyvän tekemisestä ja päätöksenteko-osallisuudesta ovat keskustelu- ja kuulemistilaisuuksien määrä ja palaute. Myös asiakas- tai kuntalaisraadien toteutuminen kertovat päätöksenteon ennakoarvioinnin osallistamisesta.
- Päätöksenteko-osallisuutta mittaroi myös, onko mielipiteitä selvitetty ennen päätöksentekoa, onko kysely ja haastateltu palveluiden käyttäjiä tai käyttäjien edustusta.
- Talouden suunnittelussa osallistuva budjetointi on suurin kansanvallan muoto ja mittari. Myös edustuksellisen ja suoran demokratian välinen suhde tulisi hahmottaa osallisuutta arvioitaessa.
- Yhteiskehittämistä (suunnitteluosallisuutta) tulee arvioida sen keinojen, osallistujamäärien ja tuloksen näkökulmista.
- Kuntalaisten omaehtoisen toiminnan hyödyntämistä mittaroi järjestötyön tukeminen (esimerkiksi avustuksin) ja myös uusien osallistumismuotojen kehittäminen.
- Aloitteiden määrää ja laatua seurataan.
- Vaikuttamistoimielinten kumppanuudesta raportoidaan kaupunkitasoisesti.
- Viestintä ja vuorovaikutus, ohjaus, neuvonta ja palaute mitataan osin määrällisin mutta myös laadullisin mittarein, esimerkiksi erilliskyselynä tai asiakastytyväisyytenä.

Näiden lisäksi demokraattista osallistumista on mahdollista arvioida eri laatukriteerein: esimerkiksi ovatko eri näkemykset ja väestöryhmät tasapuolisesti edustettuina; onko käyty puntaroivaa, eri näkemyksiä kunnioittavaa keskustelua, onko tietotaso aiheesta kasvanut, onko osallistumishalukkuus kasvanut?

Osallisuuden tulokset eivät välttämättä vaikuta päätöksentekoon. Suunnitteluosallisuudessa osallistuminen usein kuitenkin parantaa ja kehittää palvelun laatua. Osallisuuden tulokset varmistetaan näkyväksi seuraavin tavoin:

- *TULOKSET - mitä tehtiin ja saatiin aikaan? Kerro tämä osallistuneille ja tarvittaessa laajemmin kaupunkilaisille ja päättäjille.*
- *TOTEUTA - Varmista, että osallisuuden tulokset viedään toteutukseen (esimerkiksi palvelukehityksen kohdalla)*
- *VIESTI VAIKUTUKSISTA - Viesti avoimesti lopputuloksista. Huomioi viesteissä osallisuus, vaikka sen vaikutus olisi jäänyt vähäiseksi.*

Tavoite: Hallinnon uudistus ja siihen liittyvä organisoituminen tukee kaupunkioorganisaation onnistumista ja tuloksellisuutta

Mittarit:

- Hallinnon uudistuksen ja organisoitumisen aikataulu on määritelty / **toteutuma:** Tavoite on toteutunut
- Hallintohenkilöstön osaamiskartoitus on valmis / **toteutuma:** Tavoite on toteutunut osittain

Tarkastuslautakunnan näkemys mittarin toteutumasta: Tilinpäätöksessä todetaan, että “hallintohenkilöstön osaamiskartoituksen edellytyksiä on rakennettu ja osaamiskartoitusmenetelmän valinnassa on edetty”. Lautakunnan näkemyksen mukaan mittari ei ole toteutunut edes osittain, koska varsinaista osaamiskartoitusta ei ole aloitettu.

- Robotiikan hyödyntäminen kaupungin tukipalveluissa on aloitettu ja kymmenen prosessia on robotisoitu / **toteutuma:** Tavoite ei ole toteutunut. Hyväksytyn strategian ja talousarvion mukaisesti robotiikan tavoitteet on asetettu vuosille 2020–2026.

Tarkastuslautakunnan näkemys mittarin toteutumasta: Mittarin tavoite oli asetettu aivan liian ylimitoitetuksi. Tavoitteet ja mittarit tulee asettaa haasteellisiksi, mutta kuitenkin tavoitettaviksi. Sinänsä lautakunta näkee tärkeänä tutkia, mitä hallinnon prosesseja esim. taloushallinnossa voitaisiin automatisoida.

Konsernipalvelujen vastine

Osaamiskartoitus työ on aloitettu marras-joulukuussa 2019 ja käyttöönotto on aloitettu tammikuussa 2020, koronan myötä projektia on konsernipalveluiden sijaan kohdennettu varhaiskasvatuksen palveluihin ja työ etenee tällä hetkellä siihen.

Robotiikkaan liittyvät mittarit on muuttuneet uuden strategian hyväksymisen myötä.

Kiinteistöallianssi ja kiinteistöomaisuudesta huolehtiminen

Sisäilmaongelmat ovat Järvenpäässä aiheuttaneet edelleen vakavia ongelmia. Talousongelmiin vaikuttaa myös kiinteistöjen lisääntyvät alaskirjaukset (4,5 Me budjetoitua enemmän). Sisäilmaa tulee parantaa ja altistumisriskejä vähentää, mutta purkamista tulee välttää. THL julkaisi 30.10.2019 raportin, jossa mm. kehoitetaan lisäämään tutkimusperäistä tietoa rakennuksista. Pelkkä käyttökokemus ei riitä. Purkamisen sijaan pitää ensisijaisesti selvittää, mitä voidaan tehdä sisäilman laadun parantamiseksi.

Selvitysten mukaan suurimmat ongelmat liittyvät ilmanvaihtoon, lämpötilaan, ilman kuivuuteen sekä huonoon siivoukseen. Näitä ongelmia voidaan poistaa korjaavin toimenpitein. Purkaminen pitää ottaa keinovalikoimaan vasta sitten kun muut keinot on ensin käytetty. Jotta valtuusto pystyy arvioimaan yksittäisten investointien tarkoituksenmukaisuutta, tarvitaan kokonaiskäsitys kaupungin omistamien kiinteistöjen kunnosta.

Tarkastuslautakunnan ehdottama toimintakäytäntö

Tarkastuslautakunta suosittaa, että jatkossa jokainen kohde tutkitaan entistä tarkemmin ja selvitetään mitä voidaan tehdä sisäilman laadun parantamiseksi purkamatta rakennusta. Myös käyttötarkoituksen muutokset tulee selvittää. Purkamista koskevaan arvioon tulee liittää mukaan ympäristötase.

Talousarvioon tulee lisätä kiinteistöjen kuntoa selvittävä arvio.

Konsernipalvelujen vastine

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti sisäilmakohteita on olettu tutkia aikaisempaa tarkemmin. Kiinteistöjen teknisten kuntoarvioiden tekeminen kuuluu osaksi kiinteistöjohtamisen kokonaisuutta. Tällä hetkellä arvioita kaikista kohteista ei ole tehtynä. Ehdotukset otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan tulevassa kehitystyössä.

Tytäryhteisöjen hallitukset

Kuntalain § 47 mukaan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Tarkastuslautakunnan pyytämä lisäselvitys

Tarkastuslautakunta pyytää konsernijohtolta selvitystä siitä, miten huomioidaan jatkossa se, että kaupungin nimetessä jäseniä yhteisöjen hallituksiin, hallituksen kokoonpano on taustaltaan ja osaamiseltaan sellainen, että hallituksella on yhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus ja kyky toimitusjohtajan ohjaamiseksi sekä yhteisön kehittämiseksi sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Omistajaohjeen päivittäminen on edelleen kesken. Lautakunta kiirehtii tätä osana hallintosäännön uudistusta. Ajantasaisen ja sisällöllisesti oikeanlaisen omistajaohjeen olemassaolo on lautakunnan mielestä perusedellytys onnistuneelle omistajaohjaukselle.

Konsernipalvelujen vastine lisäselvityspyyntöön

Konsernipalvelut ovat samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa siitä, että hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Tämä on tärkeää myös hallituksen jäsenyyteen liittyvän vastuun vuoksi.

Omistajapolitiikka ja konserniohje ovat valmistelussa.

Tarkastuslautakunnan ehdottama toimintakäytäntö

Tarkastuslautakunta esittää harkittavaksi, olisiko ainakin merkittävimpien tytäryhteisöjen omistajien koulutettava hallitukseen valittavia, erityisesti hallitusten puheenjohtajia, hallitustyöskentelyyn nykyistä systemaattisemmin.

Yksi vaihtoehto voisi olla hyödyntää Tampereen kauppakamarin ja Hallituspartnerit ry:n yhdessä kehittämää valtakunnallista HHJ-koulutuskokonaisuutta, jossa on erilaisia HHJ-kursseja.

Toiseksi tarkastuslautakunta esittää harkittavaksi, olisiko kaupunginjohtajalle syytä antaa oikeus etsiä harkintansa mukaan merkittävimpien tytäryhteisöjen hallitukseen henkilöitä, joilla olisi esimerkiksi merkittävää ko. yhteisön toimialan tai talouden osaamista. Viime kädessä luonnollisesti kaupunginhallitus päättää, keitä se nimeää (esittää yhtiökokouksen hyväksyttäväksi) konserniyhteisöjen hallitukseen.

Yhtiötetyt toiminnot

Vuotta 2018 koskevassa vastineessaan arviointikertomukseen kaupunginhallitus on todennut, että Jatsi Oy ei ole tuonut säästöjä. Asiaa ei ole kuitenkaan avattu tarkemmin, vaikka tarkastuslautakunta pyysi arviota Jatsi Oy:n tavoitteiden osalta.

Lautakunta toteaa, että kyseinen arvio on kaupunkikonsernin johtamisen kannalta oleellinen, varsinkin kun toimintojen siirtyminen yhtiömuotoon on erilaisen lainsäädännön vuoksi monissa tapauksissa vähentänyt hallinnon läpinäkyvyyttä.

Tarkastuslautakunta esittää muutoinkin huolensa Jatsi Oy:n tilanteesta, mutta toteaa samalla, että kaupungin johto tiedostaa olemassa olevat ongelmat ja on ryhtynyt yhtiön osalta korjaaviin toimenpiteisiin. Yhtiö on myös itse tehnyt talouden sopeutustoimia liittyen hallintoon, siivousmitoituksiin sekä sijaiskäytänteisiin.

Tarkastuslautakunnan ehdottama toimintakäytäntö

Tarkastuslautakunta esittää, että jatkossa jos kaupungin palvelutoimintoja yhtiötetään tai ulkoistetaan, kaupunki teettää ulkopuolisella taholla riittävän kattavat selvitykset

yhtiöittämissä/ulkoistamisissa eduista ja haitoista suhteessa siihen, mitä tavoitteita muutokselle on asetettu.

Tarkastuslautakunta toteaa myös Jatsin Oy:hyn viitaten, että jatkossa yhtiöiden toimivaan johtoon valittavien henkilöiden tulee olla osaamiseltaan ja taidoiltaan sellaisia, että he pystyvät vaativassa taloudellisessa tilanteessa menestyksellisesti johtamaan konserniyhtiötä. Yhtenä apuna voisivat olla esimerkiksi soveltuvuustestit.

Konsernipalvelujen vastine

Tarkastuslautakunnan huomio on relevantti.

Perustietotekniikan ja tietoliikenteen kilpailutuksen osana tapahtuvasta Kuuma-ICT:n toiminnan myynnistä on tehty ulkopuolinen juridinen selvitys sekä arvon määrittäminen että toteutustavan osalta. Kokonaisuuden kilpailuttamisesta on tehty lisäksi ulkopuolisen tahon toimesta markkinaselvitys.

Hankinta- ja sopimustoiminta

Cloudia-sopimusjärjestelmässä on muistutustoiminto, mikä hälyttää, kun päätöstä tarvitaan optiovuosien käyttämisestä tai sopimuskauden päättymisestä. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota ilmeiseen riskiin koskien hälytystoimintoa. Mikäli hälytys menee hankinnasta vastanneen viranhaltijan henkilökohtaiseen sähköpostiin, työntekijän vaihtuessa hälytys ei mene kenellekään.

Tarkastuslautakunnan ehdottama toimintakäytäntö

Hankintojen koordinointiin perustetaan ryhmäsähköposti, mihin tulee kaikki sopimusjärjestelmistä lähetettävät muistutusviestit. Näin tieto päättyvistä sopimuksista tulee aina oikea-aikaisesti hankinnasta vastaaville viranhaltijoille.

Konsernipalvelujen vastine

Sopimushallintaa on kehitetty hankintapalveluiden johdolla ja sopimusjärjestelmästä on poistettu ne työntekijät, jotka eivät ole enää kaupungin palveluksessa. Kaupungin käytössä oleva järjestelmä hälyttää sopimuksen vastuuhenkilöä asetettuna määräaikana. Hankintapalvelut on kouluttanut sopimusvastuuhenkilöitä myös järjestelmän käyttöön.

Sisäinen valvonta ja tarkastus

Järvenpään ja Keravan kaupungit ovat useiden vuosien ajan järjestäneet kaupunkiensä sisäisen tarkastuksen toiminnon yhteistyösopimuksella siten, että kaupungeilla on ollut yksi yhteinen sisäinen tarkastaja. Isäntäkuntana toiminut Keravan kaupunki irtisanoi yhteistyösopimuksen syksyllä 2019 ja yhteistoiminta päättyi viime vuoden lopussa. Irtisanomisen jälkeen tilanne on se, että Järvenpään kaupungilla ei ole tällä hetkellä sisäistä tarkastajaa.

Järvenpään kaupunginhallituksen talousjaosto on kokouksessaan 28.2.2020 käsitellyt asiaa. Talousjaoston esittelytekstissä todetaan, että kaupungin sisäinen tarkastus voidaan järjestää rekrytoimalla uusi sisäinen tarkastaja joko yksin tai yhteistyössä toisen kunnan kanssa tai vaihtoehtoisesti sisäistä tarkastusta voidaan ostaa palveluna. Talousjaoston päätös oli, että toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi sisäinen tarkastus on järkevä toteuttaa toistaiseksi ostopalveluna. Vuosien 2020–21 aikana arvioidaan pidemmän aikavälin järjestämiskäytännön.

Tarkastuslautakunta ei näe tarkoituksenmukaisena vaihtoehtona sitä, että sisäinen tarkastus ostetaan ostopalveluna. Sisäisen tarkastuksen vaativan työn hoitaminen menestyksellisesti vaatii tarkastettavan organisaation ja sen toimintojen sekä sisäisten ohjeiden syvällistä tuntemista, joka ei välttämättä onnistu tarkastuslautakunnan mielestä riittävän hyvin ostopalveluna. Mikäli sisäistä tarkastusta ostetaan merkittävästi, vaarana on myös se, että ostopalvelun kustannukset kasvavat liian suuriksi.

Tarkastuslautakunta ei myöskään suosittele sisäisen tarkastuksen järjestämistä yhteistoiminnassa jonkin naapurikunnan kanssa. Keravan ja Järvenpään yhteistyösopimuksen aikana kaupunkien yhteinen sisäinen tarkastaja vaihtui useasti ja osasyynä vaihtuvuuteen lienee ollut se, että kahden kaupungin tuoma työmäärä yhdelle tarkastajalle oli liian suuri. Yhden tarkastajan vastatessa samanaikaisesti kahden kaupungin sisäisestä tarkastuksesta, tarkastusten määrä kaupunkia kohden ei myöskään nouse lautakunnan mielestä tarpeeksi korkeaksi.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunkiin rekrytoidaan mitä pikimmin oma sisäinen tarkastaja. Tämä siitäkin huolimatta, että taloustilanne on haastava ja uusien rekrytointien suhteen tulee käyttää suurta harkintaa. Lautakunnan näkemyksen mukaan Järvenpään kaupunki kuitenkin tarvitsee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan varmentamiseksi oman sisäisen tarkastajan, joka tukee objektiivisella arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoiminnallaan Järvenpään kaupungin organisaation kehittämistä ja tavoitteiden saavuttamista. Mainittakoon myös, että useissa Järvenpäästä pienemmissäkin kaupungeissa on oma sisäinen tarkastaja, esimerkiksi lähikunnissa Keravalla ja Riihimäellä.

Konsernipalvelujen vastine

Sisäisen tarkastuksen hankinta on valmistelussa. Sisäinen tarkastus on tärkeä toiminto johtamisen tueksi.

HR-toiminta

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan henkilöstökertomus kuvaa aiempaa monipuolisemmin ja selkeämmin kaupungin henkilöstön tilannetta. Henkilöstön vaihtuvuus erityisesti johtavissa asiantuntijatehtävissä aiheuttaa aina pitkäaikaisen poikkeaman palvelualueiden toimintaan, hidastaa kehittämishankkeiden edistymistä ja heikentää tiedonkulkua yksiköiden sisällä ja välillä.

Väkivalta- ja uhkatilanteiden lisääntyminen opetus- ja kasvatusalueella on hälyttävä signaali resurssien kohdistumisen puutteista, mutta ennen kaikkea lasten ja nuorten pahoinvoinnista. Kun vuoden 2020 kevään oppilaat ovat olleet valtaosin etäopetuksessa ja kun syksyllä on suunnitteilla merkittäviä säästöjä, sopeutuksia ja lomautuksia yhdistettynä koronan aiheuttamaan ”uuteen normaaliin” arkeen kaikkine rajoituksineen, herää suuri huoli uhka- ja väkivaltatilanteiden kasvusta.

Tarkastuslautakunnan ehdottama toimintakäytäntö

Tarkastuslautakunta pyytää henkilöstökertomusta vuodelta 2020 nähtäväkseen 31.3.2021 mennessä, jotta siihen ehditään riittävästi paneutua arviointikertomuksen valmistumisen näkökulmasta.

Konsernipalvelujen vastine

Henkilöstökertomus voidaan toimittaa toivotussa aikataulussa ainakin luonnoksena.

Tarkastuslautakunnan pyytämä lisäselvitys

Tarkastuslautakunta pyytää lisäselvitystä henkilöstömitoituksesta suhteessa konsulttipalveluiden käyttöön palvelualueittain. Kaupunkikehityksen palvelualueelta pyydetään lisäksi arviota siitä, miten asiantuntijoiden vaihtuvuus ja avoimet asiantuntijavakanssit vaikuttavat palvelualueen toimintaan.

Konsernipalvelujen vastine lisäselvityspyyntöön

Konsernipalveluissa konsulttipalveluiden käyttö suhteessa henkilöstömäärään on vähäistä. Konsulttipalveluita käytetään sellaisiin tehtäviin, joiden osalta kaupungin ei ole tarkoituksen mukaista ylläpitää osaamista eikä tarve ole jatkuvaa. Vuonna 2020 konsulttipalveluiden ostaminen on kasvanut kehittämistyön tarpeista lähtien.

Konsernipalveluiden päämääränä on tuottaa kaupunkikonsernille keskitetysti viestinnän, talouden, hallinnon, tietohallinnon ja henkilöstöhallinnon palveluita ja siten osaltaan helpottaa palvelualueiden työtilannetta.

Kaupunkikehityksen palvelualueen vastine lisäselvityspyyntöön

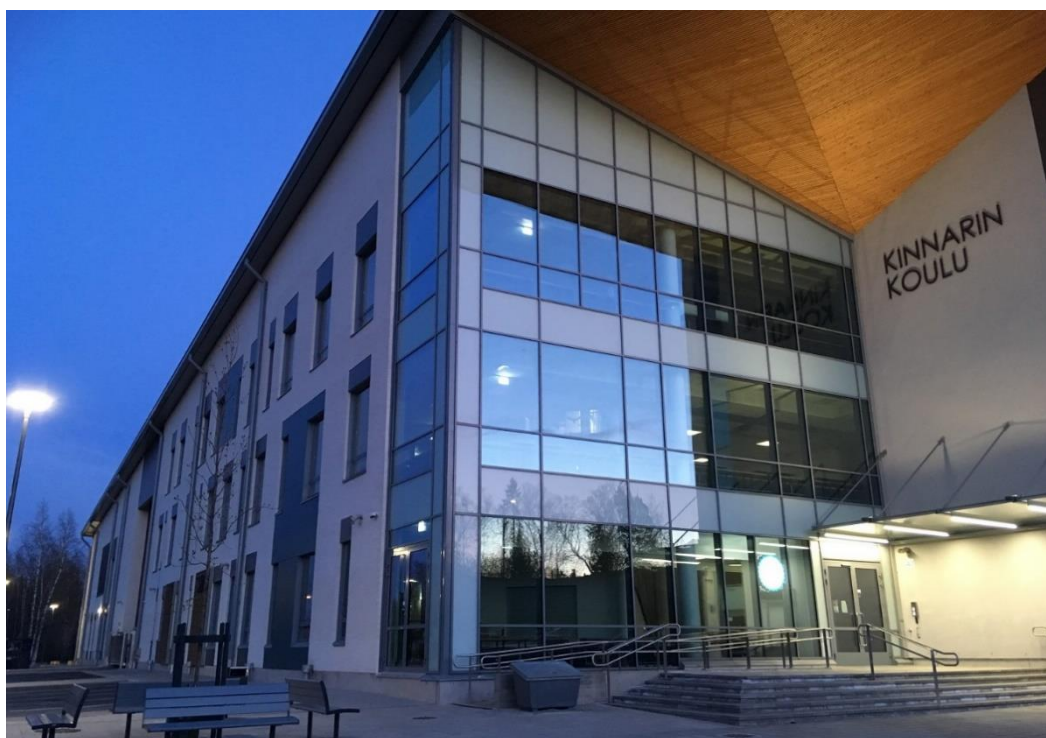
Kaupunkikehityksen osalta henkilöstömitoitus on suunniteltu siten, että ulkopuolista konsulttiapua tarvitaan hankkeiden läpiviemiseksi kaikissa hankkeissa, joita toteutetaan projektijohtoisesti kaupunkikehityksen toimesta.

Konsulttipalvelut on toteutettu puitesopimuksilla. Puitesopimuksia toteutetaan ns. etusijajärjestyksessä ja kilpailutetaan hankekohtaisesti puitesopimuskumppanien kanssa. Asiantuntijoiden vaihtuvuus suunnittelutoimistoilla on suhteellisen pientä ja toimintaa ohjataan kaupungin toimesta mm. projektipäälliköiden, suunnitteluohjeiden ja suunnittelukokousten avulla valmistelemissa ja rakentamisen valvontaan liittyvissä töissä. Osassa kauken yksiköistä mm. suunnittelupalveluissa on tällä hetkellä edelleen henkilöstövajetta, joka jatkuu myös kaupungin henkilöstösäästötavoitteiden myötä. Vajetta pyritään täyttämään vuoden 2020-21 aikana niiltä osin kun säästötoimien alla olevat vakanssit saadaan täyttää. Rekrytointien osalta tilanne on

myös ollut hankala, alan osaavaa henkilöstöä on vaikea saada rekrytoitua mm. alan henkilöstövajeen ja kunta-alan alhaisemman palkkatason vuoksi. Toiminnan organisointi on siis haastavaa ja ratkaisuja on pyritty löytämään tilapäisillä sisäisillä henkilöjärjestelyillä, jotka jatkuvat myös vuonna 2020-21.

Asiantuntijoiden vaihtuvuudella on kokonaisprosessissa suuri merkitys. Pahimmillaan avainhenkilöiden muuttuminen pitkittää kaavoitusta, maanmyyntiä sekä hankkeiden oikea - aikaista käynnistymistä mm. rakentamisen osalta. voidaan paikata osittain ostamalla asiantuntija -palveluita niillä osa-alueilla, joihin ei liity päätöksentekoa tai asiantuntijapuutetta voidaan paikata ulkopuolisella konsulttityöllä.

4.2 Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue

Kuva 3. Uusi Kinnarin koulu avattiin 2019. Kuva: Satu Haaparanta

Taustaa

Olellainen palvelualueen toimintaan vaikuttanut tapahtuma on ollut sekä organisaation että lautakuntarakenteen muutos vuoden 2019 alusta, kun sosiaali- ja terveysten palvelujen lainsäädännön alaiset palvelut siirtyivät Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveysten palvelujen kuntayhtymän (Keusoten) tuotettaviksi.

Lasten ja nuorten palvelualueelta siirtyi koko perhesosiaalityön avainalue Keusoteen. Kasvun tuen palveluista siirtyivät muut paitsi opiskeluhuoltopalvelut Hyvinvoinnin palvelualueelle perustettuun uudelle Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avainalueelle. Samalla Lasten ja

nuorten palvelualueen nimi muutettiin Opetuksen ja kasvatuksen palvelualueeksi ja laajennetun lautakunnan nimi vastaavasti opetus- ja kasvatustaloutakunnaksi. Perusopetuksen avainalue ja lukiokoulutus sekä opiskeluhuollon palvelut muodostivat uuden opetuspalvelujen avainalueen, jonka organisoituminen on käynnistynyt joustavasti. Aiemmin ostopalveluina toteutetut ammatillisten oppilaitosten kuraattoripalvelut siirtyivät myös kaupungin omaksi toiminnaksi.

Tavoite: Sote- ja maakuntauudistus sekä Uusi Järvenpää valmisteluun osallistuminen palvelualueella

Mittari: Keski-Uudenmaan soten ja maakuntauudistuksen toimenpiteet

Tarkastuslautakunnan ehdottama toimintakäytäntö

Keusoten lasten ja nuorten sekä perheiden palvelujen toimivuus ja vaikuttavuus näkyy Opetuksen ja kasvatuksen palvelualueen työssä ja lasten ja nuorten hyvinvoinnissa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tämä tieto hoitopalveluiden toimivuudesta välittyy jatkossakin lautakunnalle.

Tarkastuslautakunnan arvio talouden toteumasta

Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue on keskeinen ns. uuden Järvenpään palvelualue. Järvenpäässä se työllistää 74 % kaupungin työntekijöistä ja sen toimintamenot olivat 78m€, josta henkilöstökulut muodostavat 46m€ (58 %). Opetuksen ja kasvatuksen palvelualueen toimintakate poikkeaa hyväksytystä talousarviosta noin 1.16m€ (101.6%).

Merkittävät ja ennakoimattomat poikkeamat ovat palveluiden ostoihin kohdistuvat Jatsi Oy:ltä (ks. Konsernipalvelut kohta 4.1) tullut lisälaskutus ateriapalveluista 350 000€ ja henkilöstökustannuksiin sisältyvä lomapalkkavarauksen muutos 415 000€.

Kotikuntakorvausmenoja laskutettiin myös loppuvuonna ennakoitua enemmän ja ylitys koko vuodelta oli yhteensä 520 000€.

Perustelut osoittavat, että poikkeamat ovat palvelualueen omasta toiminnasta riippumattomia menoja. Palvelualue on selvinnyt talouden näkökulmasta hyvin vaativasta organisaation ja hallinnon muutoksesta, jossa myös työntekijöiden uusien yhteistyöverkostojen (esim. koti+koulu+sotepalvelut) rakentaminen yhdyspinnoille on ollut haasteena.

Mittari: Kaupungin projektiin osallistuminen ja uudistusten toimeenpano

Tarkastuslautakunnan arvio toteumasta

On osallistuttu aktiivisesti Uusi Järvenpää -projektin valmisteluun eri alaryhmissä. Syksyllä käsiteltiin palvelualueen valmistelemia Järvenpään kaupungin hyvinvointitehtävän prosessi- ja organisaatiomalleja sekä uutta lautakuntarakennetta esittäviä vaihtoehtoja työryhmissä sekä eri päätöksentekokelemissä. Kaupunginvaltuusto päätti uudesta organisaatiosta ja lautakuntarakenteesta 12.11.2018. Konsernipalvelujen johdolla työstetyn kaupungin osallisuusmallin valmistelu on edelleen kesken.

Organisaatio- ja hallintorakenteiden muutokset koskettivat voimakkaasti Lasten ja nuorten palvelualueetta. Lasten ja nuorten palvelualueella Järvenpäässä ryhdyttiin hyvissä ajoin valmistautumaan tulevaan muutokseen palvelualueella sekä Keusoten palvelujen käynnistymisen tuomiin haasteisiin. Palvelualue oli myös muutosvaiheessa vahvasti mukana valtakunnallisissa piloteissa perhekeskusmallin ja neuvolatiimin kehittämisessä. Työtä on kehitetty niin asiakas- kuin henkilöstönäkökulmasta.

Hyvinvointijohtaja aloitti työnsä vasta 1.4.2019. Tarkastuslautakunta pitää valitettavana, että keskeiset, pätevät terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen asiantuntijat, jotka olivat työskennelleet Järvenpäässä, siirtyivät Keusoteen. Osaamispääoman siirto kaupungissa jatkaneille viranhaltijoille olisi pitänyt ajoissa tiedostaa ja turvata.

Tavoite: Lasten ja nuorten käytöshäiriöiden ja psyykkisen oireilun sekä erityisen tuen ja erityispalvelujen tarpeen väheneminen oikea-aikaisella tuella

Mittari: Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasmäärien kehitys (vrt. edellinen vuosi, perheneuvola, nuorten mt- ja päihdepalvelut sekä erikoissairaanhoito)

Toteuma:

Nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluissa, Nuovossa oli toimintakaudella asiakkaita 393 eli 22 asiakasta enemmän kuin edellisvuonna. Vastaanottokäyntejä oli 4 731 eli 952 käyntiä (20,1%) enemmän kuin edellisvuonna. Käynnit ovat lisääntyneet erilaisten mieliala-, koulunkäynti-, käytös- ja päihdeongelmien vuoksi.

Erikoissairaanhoidon nuorisopsykiatriassa oli 219 potilasta ja käyntejä 4 283 eli 449 käyntiä/11,7 % enemmän kuin edellisvuonna. Erikoissairaanhoidon lastenpsykiatriassa oli potilaita 111 eli 8 potilasta vähemmän kuin edellisvuonna. Käyntejä oli 1 146 eli 181 käyntiä (18,8 %) enemmän.

Perheneuvolan lapsiasiakkaita raportointijaksolla oli yhteensä 495 ja käyntejä yhteensä 4 116 käyntiä, joissa kasvua 301 käyntiä (7,9%) edellisvuodesta. Perheneuvolan käyntimäärien nousu selittyy lisääntyneellä lasten oireilulla ja erikoissairaanhoidon psykiatrian kriisiytymisellä. Keskimääräinen hoitotakuu on 22 pv. Hoitotakuu on toteutunut.

Keusoten toimintakertomuksesta ilmenee kuitenkin, että perheneuvolapalveluja ei ole pystytty Keusotessa tuottamaan asiakkaille oikea-aikaisesti. Psykologien vaikean rekrytointitilanteen ja osin puutteellisen resurssoinnin vuoksi on jouduttu turvautumaan myös kalliisiin ostopalveluihin. Perheneuvolapalveluissa on hoidettu puhelinkontaktilla asiakasperheen tuen tarpeen arviointi sekä ohjauksen ja neuvonnan antaminen, mutta lapsen tarpeenmukainen hoito on viivästynyt erityisesti Järvenpäässä (31.12.2019 jonossa oli 48 asiakasperhettä.)

Tavoite ei toteutunut, vaan hoitopäivät kasvoivat kaikilla lasten ja nuorten hoitosektoreilla.

Tarkastuslautakunnan arvio toteumasta

Tarkastuslautakunta pitää erittäin hyvänä, että varhaiskasvatuksen palveluverkko on hyvässä kunnossa ja tilasuunnitelmat päiväkotien suhteen ovat selkeät. Uusi avaus varhaiskasvatuksessa on kerhotoiminta, jota nyt aluksi on tarjottu 3 tuntia/2 kertaa päivässä

lapsille, jotka eivät ole varhaiskasvatuksen piirissä. Iloinen asia ensi kesäksi on se, että pilotoidaan kesäruokailu kahdessa perhepuistossa.

Tarkastuslautakunnan esittämä toimintakäytäntö

Noin 2 000 lasta tai nuorta on tarvinnut käytöshäiriöiden ja psyykkisen oireilun tai lastensuojelun vuoksi toimenpiteitä. Palvelujen tarve on kasvanut runsaasti edellisvuodesta. Asetettuihin tavoitteisiin ei päästy. Tilanne on vakava ja vaatii ratkaisuja niin lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisen kuin talouden näkökulmasta. Ostopalvelut ovat kustannuksiltaan moninkertaiset kaupungin järjestämänä palveluna tuotettuihin psykologipalveluihin.

Tarkastuslautakunta pyytää palvelualueita seuraamaan tiheästi ja aktiivisesti Keusotessa tuotettavien lasten, nuorten ja perheiden, mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittymistä. Ostopalvelut ovat kustannuksiltaan moninkertaiset kaupungin omana palveluna tuotettuihin psykologipalveluihin. Lautakunnan tulee tarvittaessa esittää lasten, nuorten ja perheiden palvelujen ottamista takaisin kaupungin tuottamaksi palveluksi, mikäli Keusotessa ei ryhdytä tarvittaviin toimiin oikea-aikaisten ja riittävien palveluiden turvaamiseksi. Erityisen tärkeänä pidämme Nuovo-palveluiden pitämistä ja kehittämistä kaupungin omana toimintana.

Tarkastuslautakunnan pyytämä lisäselvitys

Lastentarhanopettajien vakansseja on ollut täyttämättä useita ja tehtäviä on ollut haussa. Ongelmana on, että hakijoita ei ole ollut tarpeeksi ja lastentarhanopettajat eivät jää alalle.

Minkälaisia toimenpiteitä Järvenpäässä toteutetaan veto- ja pitovoimaa lisäävinä toimenpiteinä lastentarhanopettajien, psykologien ja erityisopettajien saamiseksi ja pysymiseksi kaupungin palveluksessa?

Opetus- ja kasvatustalouden vastine lisäselvityspyyntöön

Järvenpään varhaiskasvatuksessa on monin tavoin panostettu veto- ja pitovoiman lisäämiseen niissä ammattiryhmissä, joissa on pulaa koulutetusta henkilöstöstä. Varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien palkkaa on järjestelyerän avulla nostettu, ja lisäksi palkkataulukossa on useita portaita, joilla tehtävän vaativuuden lisääntyminen näkyy pienenä palkan nousemisena. Varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien palkka on kilpailukelpoinen suhteessa ympäryskuntiin. Vaikka summat ovat suhteellisen pieniä, työntekijät kokevat ne merkityksellisinä.

Varhaiskasvatuksen tehtäväkuvista on pyritty muodostamaan selkeitä ja hallittavia kokonaisuuksia työn mielekkyyden lisäämiseksi. Varhaiskasvatuksessa on selkeät ja toimivat rakenteet, jotka mahdollistavat esimerkiksi opettajille kuuluvan työn suunnittelun, arvioinnin ja toteuttamisen sekä pedagogiikan kehittämisen. Lisäksi on panostettu työn sisältöä tukeviin työvälineisiin (esimerkiksi tiimin pedagoginen toimintasuunnitelma, arviointityö) sekä selkeisiin johtamisrakenteisiin. Järvenpään varhaiskasvatuksessa pyritään kehittämään työntekijöiden osaamista järjestämällä yhteistä koulutusta ja tukemalla työntekijöiden omaehtoista koulutustautumista. Koulutusta on järjestetty tai järjestetään pedagogiseen johtajuuteen, lapsen tukemisen keinoihin, tv-työskentelyyn ja monikulttuurisuuteen. Olemme luoneet

varhaiskasvatukseen sisäisiä osaamisen jakamisen foorumeita, joilla työntekijät pääsevät lisäksi jakamaan omaa osaamistaan toisille

Konkreettisten tekojen lisäksi varhaiskasvatuksen työntekijöiden menestyksekkääseen rekrytointiin ja pitovoimaan vaikuttaa kunnan varhaiskasvatustoiminnalle muodostunut imago. Olemme olleet positiivisesti näkyvillä varhaiskasvatuksen eri foorumeilla, ja tuoneet onnistuneita työskentelytapojamme ja kehittämiämme työvälineitä myös muiden kuntien toimijoiden tietoon. Useat kaupunkiin muualta rekrytoidut uudet työntekijät ovat kertoneet kuullensa kaupungin varhaiskasvatuksesta hyvää jo ennen täällä aloittamista.

Erityisopettajien saamiseksi ja pitämiseksi Järvenpäässä on panostettu oppimisen ja koulunkäynnin tuen kehittämiseen ja erityisopettajaedustus on vahvasti mukana kaupunkitasoisessa kehittämistyössä. Lisäksi oppimisen tuen näkökulmaan liittyvää täydennyskoulutusta on tarjottu suunnitelmallisesti ja runsaasti. Erityisopettajaresurssissa on pyritty OAJ:n suositukseen 1 erityisopettaja/100 oppilasta ja konsultoivaa tukea on tarjolla niin kaupunkitasolla kuin kuntien välisenä yhteistyönä (konsultoiva erityisopettaja, kuntouttavien luokkien psykiatriset sairaanhoitajat, vaativan erityisen tuen konsultointi/JYK Juholan toimipiste, ALVA vaativan erityisen tuen opiskeluhoito). Järvenpäässä moniammatillinen verkostoyhteistyö toteutuu hyvin, millä on suuri vaikutus sekä oppilaan saamaan tukeen että työntekijöiden työn mielekkyyteen.

Koulupsykologien osalta yhtenä vetovoimatekijänä on se, että palvelu on kunnan omaa toimintaa eikä osa sote-palvelua. Tällöin johtamisnäkökulma on substanssia ymmärtävää ja oikein johdettua. Psykologin työnkuvaan kuuluu suuri osa pedagogista suunnittelua yhdessä mm.opettajien kanssa. Järvenpäässä on pyritty siihen, että työntekijöiden osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat toimintatapojen suunnittelussa ja prosessimainen työskentelymalli tukee työn mielekkyyttä. Psykologeilla on myös mahdollisuus työnohjaukseen, jonka painopiste on pedagogisessa työssä. Psykologien palkkaus on myös pystytty pitämään kilpailukykyisenä.

Kaikkien ammattiryhmien osalta kaupungin kompakti koko ja hyvät kulkuyhteydet on nähty merkittävänä vetovoimatekijänä ja sitä pitää jatkossakin hyödyntää kaupungin markkinoinnissa potentiaalisten työntekijöiden suuntaan.

4.3 Hyvinvoinnin palvelualue

Yleistä palvelualueesta

Hyvinvoinnin palvelualue koostuu neljästä avainalueesta: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (Hyte) palvelut, Työllisyys- ja kotoutumispalvelut, Vapaa-aika- ja harrastuspalvelut, sekä Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut.

Uutena avainalueena perustettiin Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (Hyte) avainalue. Vuoden 2019 alusta perustettiin myös (Hyte-) johtajan virka, joka täytettiin 1.4.2019 alkaen. Uudistuksessa lukiokoulutus siirtyi Opetuksen ja kasvatuksen palvelualueelle ja työllisyysyksikkö siirtyi Kaupunkikehityksestä Hyvinvoinnin palvelualueelle.

Hyvinvointilautakunta ja Opetuksen ja kasvatuksen lautakunta ovat aloittaneet laajennetulla kokoonpanolla vuoden 2019 alusta.

Kuva 4. Nelli Pentikäisen teos Myllytien toimintakeskuksessa. Kuva: Heini Liimatainen.

Avainalueeseen kuuluu kaupungin Hyte-toiminnan koordinointi, lapsiperheiden hyvinvoinnin ohjaus ja perhetalo Joutsikin toiminta, nuorten, työikäisten ja ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta, ml. Myllytien toimintakeskuksen toiminta.

Tarkastuslautakunnan ehdottama toimintakäytäntö

Koko hyvinvoinnin palvelualueen vastuuhenkilöksi on merkitty Marju Taurula, vaikka hän on ollut vastaavana viranhaltijana vain 31.3.2019 saakka. Olisi aiheellista kirjata kaikkien palvelu- ja avainalueiden vastuuhenkilöt toimintakertomukseen.

Yleistä palvelualueen toiminnan toteumasta

Palvelualueen toiminta on käyttösuunnitelmassa jaettu selvästi:

1. Esikunta
2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut

3. Työllisyys ja kotoutumispalvelut
4. Vapaa-aika ja harrastuspalvelut
5. Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut

Toimintakertomuksessa ei ole kuitenkaan noudatettu tätä jaottelua. Tämän takia lukijan on vaikea poimia tietoja eri sektoreiden asioista. Raportoinnin tulisi olla myös selkeää ja tarkkaa.

Tarkastuslautakunnan kommentit

Olisi selvyuden ja tiedon saannin kannalta parempi, että toimintakertomus laadittaisiin jaoteltuna niihin osiin, joita käyttösuunnitelmassa seurataan. Tällä hetkellä toimintakertomuksesta ei kovin hyvin selviä eri sektoreiden toiminta, vaan tieto pitää poimia monesta eri kohdasta.

Liikunta-avustukset

Liikunta-avustuksia jaettiin yhteensä 75.431,00 euroa 27 yhdistykselle olemassa olevan pisteytysjärjestelmän mukaisesti. Pisteytys suosii huippu-urheilua.

Liikunta-avustuksia on jaettu yhteensä 84.871,00 € yhdistyksille ja stipendejä on jaettu yhteensä 9.350,00 €. Stipendeissä on huomioitu SM-, EM- ja MM-tason 1–3 sijoitukset. Sääntöjen mukaan jaetaan stipendeinä 5 % kunkin vuoden avustusmäärärahasta. Vuonna 2019 stipendejä on jaettu 11 % avustusmäärärahasta. Ylitystä ei ole mitenkään perusteltu.

Tarkastuslautakunnan ehdottama toimintakäytäntö

Onko kaupungin strategian mukaista suosia huippu-urheilua harrasteurheilun kustannuksella? Lautakunta ehdottaa kilpailutoiminnan ja harrasteurheilutoiminnan tukemisen periaatteiden selkiyttämistä valitun strategian mukaiseksi.

Hyvinvointilautakunnan vastine

Liikuntapalvelut yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että liikunta-avustusten kohdentamisessa painopisteen olisi hyvä olla enemmän harrastustoiminnassa. Hyvinvoinnin palvelualue valmistelee toiminta- ja kohdeavustusprosessien yhtenäistämistä siten, että uudet avustuskriteerit ja -ohjeet ovat käytössä vuoden 2022 avustuksia haettaessa. Samalla liikuntapalvelut tekee esityksen uusista liikunta-avustuskriteereistä, joissa painopisteenä on harraste-, soveltava- ja matalan kynnyksen liikunta.

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

Toimintakertomuksessa ei ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmasta ole muuta mainintaa kuin Myllytien toiminta ja maininta, että Hyvinvointikampuksen alueen senioritaloissa on toimintaa, mutta ei mainintaa siitä, minkälaista ja minkälainen kokoontumispaikka on ja kenelle se on tarkoitettu. Lautakunnan pöytäkirjoissa ei ole myöskään mitään ikääntyneiden hyvinvointiin liittyviä asioita. Suoritteissa ei ole mitään mainintaa ikääntyvien asioista. Myllytien osalta on lukuja tekstissä.

Tarkastuslautakunnan kommentit

Toimintakertomuksessa on ikäihmisistä maininta kohdassa ”uuden organisaation käyttöönotto” maininnalla: tehtävänä on ikäihmisten hyte, mm. Myllytien toimintakeskuksen toiminta. Kohdassa ”kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen sekä Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen” on kerrottu Myllytien toimintakeskuksen käynti- ja käyttölukuja.

Toimintakertomuksen ja pöytäkirjojen perusteella ei saa mitään käsitystä, mitä ikääntyneiden hyväksi olisi tehty.

Tarkastuslautakunnan pyytämä lisäselvitys

Miten Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma on toteutunut Järvenpäässä?

Hyvinvointilautakunnan vastine lisäselvityspyyntöön

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2018-2019 on määritelty keskeiset ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävät tavoitteet ja toimenpiteet. Johdon raportti 2:n (2019) käsittelyn yhteydessä sovittiin, että ikääntyneiden suunnitelman väliraportointi tapahtuu erikseen marraskuun lautakunnassa, jolloin keskustellaan laajemmin ikääntyneiden hyvinvoinnin ajankohtaisista asioista. Tämä toteutui Hyvinvointilautakunnassa 14.11.2019 § 62 Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman toteumat 1.1.-30.8.2019, jonka yhteydessä kuultiin myös eläkeläisneuvoston ajankohtaiskatsaus ja kirjattiin eläkeläisneuvoston ajatuksia turvallisuuden kehittämiseksi.

Lisäksi ikääntyneiden hyvinvointia edistäviä toimia on kuvattu palvelualueen toimintakertomuksessa 2019: ”Myllytien toimintakeskuksen toiminta yhdessä järjestöjen ja vertaisryhmien kanssa on ollut vilkasta; erilaisiin ryhmä-, kerho- ja tapahtumatoimintaan osallistuneita on yhteensä 29.000 ja koko talon käyntimäärä vuoden aikana on ollut 70.000. Keväällä on aloitettu lähitalotoimintaa Hyvinvointikampuksen alueen senioritaloissa tavoitteena rakentaa osallisuuden malleja. Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman hyte-toimenpiteinä on jatkettu mm. asiakasraatitoimintaa. Vanhusasiamiehen toimintaa on jatkettu yhdistettynä osaksi ikäihmisten hyten muihin tehtäviin.”

Nykyinen Hyvinvointisuunnitelma kokoa aiemmat erilliset ikäryhmittäin laaditut hyvinvointisuunnitelmat yhteen ja vuoden 2019 toiminnasta raportoidaan hyvinvointikatsauksen yhteydessä kaupunginvaltuustolle joulukuussa 2020.

Kotouttamisohjelma

Ohjelma on hyväksytty lautakunnan kokouksessa 4.4.2019. Tämän jälkeen ei ole mitään päätöksiä asiasta ja toimintakertomuksessa on muutamassa kohdassa maininta, että kotouttaminen kuuluu lautakunnan alaisuuteen. Suoritteissakin mainitaan vain Ohjaamon asiakasmäärät, joka ei kerro mitään kotouttamisasiosta.

Tarkastuslautakunnan pyytämä lisäselvitys

Miten kotouttamisohjelma on toiminut Järvenpäässä, kuinka monta henkeä on ohjelman piirissä ja minkälaisia keinoja on käytössä ja minkälaisia tuloksia toiminnalla on saatu aikaan?

Hyvinvointilautakunnan vastine lisäselvityspyyntöön

Kotouttamista tukevia toimia suunnitellaan ja arvioidaan kotoutumisohjelmakausittain. Nykyinen ohjelma on vuosille 2018-2021 ja hyväksytty KV 11.12.2017 § 180. Tarkennettuja tavoitteita seurataan vuosittaisina käyttösuunnitelmatavoitteina ja suoritteina. Kotoutumispalveluiden suoritteet on kuvattu Hyvinvoinnin palvelualue Käyttösuunnitelmien seuranta 2019/ HYVO HYVLA 27.2.2020 §10. Yhtenä mittarina toimii kotouttamisohjelman vuosittainen tarkennettu toimintasuunnitelma, joka on hyväksytty lautakunnan kokouksessa 4.4.2019.

Kotouttamisohjelman avulla kuvataan ja suunnitellaan kotoutumista tukevaa toimintaa, joka toteutuu kaupungin ja KEUSOTE:n palveluissa ja laaja-alaisessa verkostossa. Kotouttamisohjelma toimii siinä tehtävässä hyvin. Jatkossa maahanmuuttajakuntalaisia huomioiva palvelujen suunnittelu tulee rakentaa vahvemmin kaupungin muiden ohjelmien ja suunnitelmien sisään. Kotouttamisohjelman avulla luodaan kokonaisvaltainen suunnitelma eri-ikäisten, eri taustoilla ja eri kotoutumisen vaiheissa olevien maahanmuuttajien kotoutumiselle. Se osaltaan vahvistaa eri toimijoiden välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä. Ohjelma on edellytys valtionkorvausten hakemiselle ja saamiselle. Vuoden 2019 aikana Järvenpää sai valtiolta laskennallisia korvauksia 318 087,03 € ja erityiskorvauksia 868 102,46 €.

Järvenpään Kotouttamisohjelma on tehty perustuen lakiin kotoutumisen edistämisestä (2010/1386). Sen määritelmän mukaan ohjelma kohdistuu kuntaan rekisteröityihin maahanmuuttajiin. Kotoutumista tukevaa toimintaa järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää (30§). Lähtökohtaisesti kaikki peruspalvelut vastaavat siitä, että palvelut ovat myös vieraskielisten ja kulttuurista tuntemattomien saavutettavissa. Kotouttamisohjelmassa on kuvattuna kohdennettuja toimenpiteitä. Tuloksia kuvataan palvelutuotannon ja palveluiden käytön näkökulmasta. Kotoutuminen etenee eri tavoin ja eri aikaperspektiivillä eri henkilöillä. Järvenpäässä maahanmuuttajataustainen henkilö saa nopeasti ja joustavasti tukea alkuvaiheen kotoutumiseensa. Ohjelman piirissä olevista henkilöryhmistä, toimenpiteistä ja tuloksista on tarkempi kuvaus kotoutumispalveluiden selvityksessä (liite).

Kuntalaisaloitteet

Lautakunta on käsitellyt 7.2.2019 ja 9.5.2019 kokouksissa vuonna 2018 tehdyn kuntalaisaloitteen Kulttuuripalveluiden Kaikukortti-kokeilusta. 7.2.2019 tehdyn päätöksen mukaan kuntalaisaloite hyväksyttiin ja päätettiin käynnistää kokeilu vuoden 2019 aikana. 9.5.2019 asiaa käsiteltiin uudelleen ja päätettiin, että kokeilu alkaa vuoden 2020 alusta.

Palvelualueelta saadun tiedon mukaan poissaolot ja nyt vuoden 2020 poikkeustila sekä tulevat lomautukset tulevat siirtämään hanketta entisestään. Koulutukset ja verkostoon liittyminen saattaa siirtyä vuoteen 2021.

Lautakunta on käsitellyt 7.3.2019 kuntalaisaloitteen lumitykin hankinnasta. Päätöksen mukaan asia palautettiin uudelleen käsiteltäväksi ja asia vietiin päätökseen 27.2.2020.

Osallisuuden näkökulmasta kaupungin tulisi tukea ja kannustaa kuntalaisia osallistuvaan budjetointiin, kuntalaisaloitteiden tekoon ja muuhun aktiivisuuteen. Mikäli aloitteiden ja ehdotusten käsittely pitkittyy, vesitty niiden tarkoitus ja motivaatio kuntalaisten aktiivisuuteen.

Kuva 5. Juholanmäen pesäpallokenttä rakentuu Lepolan viereen. Kuva: KiPe06

Aloitettuja ja keskeneräisiä asioita

- Kaupunkistrategian valmistelu aloitettu, toimeenpanon aloittaminen 2020
- Lepolaan rakennetun Juholanmäen pesäpallokentästä maininta, että kenttä valmistui kesäksi, mutta katsomot ja huoltorakennukset vasta syksyllä. Huoltorakennukset ovat kuitenkin valmistuneet vasta keväällä 2020. Katsomot saatiin kesän 2019 aikana.
- Keskustan liikuntapuiston yleissuunnitelma valmistumassa, käsittely siirtyy vuodelle 2020
- Samoin siirtyi Järvenpään Yhteiskoulun liikuntahallin päätös. Kolmen kunnan ylikunnallinen yhteistyöselvitys meneillään, valmistuu 2020.
- Kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden uusi malli, käynnistyy 2020.
- Osallistuva budjetointi, pilotin toinen vaihe siirretty syksyltä 2019 vuodelle 2020. Pöytäkirjojen mukaan osallistuvaan budjetointiin on varattu 20.000,00 €, mutta sen jakamisesta tai siirtämisestä ei pöytäkirjoista löydy tietoa.
- Osallisuusohjelman valmistuminen siirtyi keväälle 2020.

Osallistuvan budjetoinnin määrärahasta 10 000 € käytettiin Vakan kanssa toteutettuun kulttuuripilottiin Kyrölän ja Nummenkylän päiväkodeissa.

Toisen pilotin piti toteutua nuorisotoimen kanssa, mutta se siirrettiin vuodelle 2020 ja edelleen yhdistettiin vuoden 2021 määrärahaan osaksi juhluvuoden osallistuvaa budjettia.

[Osallistuva budjetointi - Juhlavuosi 2021](#)

4.4 Elinvoimaisen kaupunkikehityksen varmistaminen

4.4.1 Kaupunkikehitysyksikkö

Tavoite: Svengin yritysalueen valmiit tontit myydään

Mittari: Svengin yritysalueen myydyt tontit

Tonttien myymisessä ei ole onnistuttu ensimmäisen tavoitevuoden aikana. Yritystonttien tavoitteellinen myyntiaika on 1–3 vuotta. Svengin yritysalueelta ei vuoden 2019 aikana myyty yhtäkään tonttia, yksi tonteista on vuokrattu 50 vuoden sopimuksella. Kriteerinä Svengin tonteissa on hyvä työllistävä vaikutus, sillä kyseessä on viimeinen rakentamaton yritystonttialue kaupungissa.

Tavoite: Kaupunkimallinnuksen ja tietomallinnuksen hyödyntäminen toiminnassa

Mittarit:

- Kaupunkimallin visualisointi toteutettu keskeisiltä alueilta kuvauksia hyödyntäen
- Tietomallipohjainen suunnittelu käytössä Kauken suunnitteluprosesseissa ja käynnissä olevissa rakennus- ja infrahankkeissa

Tarkastuslautakunta toteaa positiiviseksi sen, että Järvenpään kaupunki ja kaupunkikehitys hyödyntää moderneja tekniikoita toiminnassaan. Samalla voidaan miettiä, onko tietomallintamisen hyödyntäminen sellainen tavoite, joka tulee asettaa valtuustotason tavoitteeksi? Kyse on ennemminkin keinoista päästä tavoitteisiin.

Kaupunkimallin käyttöönotto mahdollistaa prosessien saumattoman yhteistyön ja (paikka-) tiedolla johtamisen. Kaupunkimalliin perustuva toiminnanohjausjärjestelmä tehostaa työtä, mahdollistaa uusia yhteistoimintamalleja, ja varmistaa sen, että tietoa voidaan käyttää tehokkaasti ja hyödyntää yli organisaatorajojen. Tavoiteaikataulu on strategiakauden mittainen.

Tavoite: Osallistaminen huomioitu kaupunkikehityksen toiminnassa

Mittarit:

- Sähköisten rajapintapalvelujen kehittäminen aloitettu
- Uusia osallistamistapoja on otettu käyttöön

Kuntalaisten osallistaminen on ollut jo vuosia lakisääteinen velvoite. Raportoinniksi ei riitä järjestettyjen tilaisuuksien lukumäärä, vaan pitäisi laadullisesti arvioida ja raportoida osallisuuden toteumaa maankäyttö- ja rakennuslain sekä kuntalain hengen mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan pyytämä lisäselvitys

Miten kuntalaisten näkökulma on vaikuttanut tehtyihin suunnitelmiin/toteutuksiin?

Kaupunkikehityksen palvelualueen vastine lisäselvityspyyntöön

Järjestetyissä tilaisuuksissa Kaupungilla on monta palautekanavaa, joiden kautta saadaan kaupunkiympäristön kehittämiseen ja suunnitteluun palautetta. Kaavoitus ympäristö katu- ja puistosuunnittelussa järjestetään hankkeiden vaiheiden mukaisesti informaatio ja kuulemistilaisuuksia, joissa osallistetaan asianosaisia, tai asiasta kiinnostuneita kuntalaisia. Lisäksi kaupungin viestintä toimii aktiivisesti Kaupunkikehityksen ajankohtaisten asioiden viestittäjänä ja kaupungin palvelupisteen kautta ohjataan ja opastetaan ihmisiä heidän tarpeidensa mukaisesti.

Tavoite: Investointiohjelma toteutuu suunnitellusti

Mittarit:

- Hankkeiden toteuma - %
- Maanmyyntitulot toteutuvat suunnitellusti

Toteutuma:

Vuoden loppuun ajoitettuja kauppoja, joiden myyntipäätökset oli tehty, siirtyi vuodelle 2020 ja yksi kauppa peruuntui kokonaan. Tilinpäätöksessä todetaan, että n. 3 m€ maanmyyntitulot siirtyvät vuosille 2020–21. Näin ei voida vain todeta, koska maanmyyntiin liittyy aina paljon epävarmuustekijöitä (kysynnän hiipuminen laman myötä, MAL-sopimuksen uusimisen viivästyminen). Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin budjettia ja taloussuunnitelmaa ei voi toistaiseksi pyrkiä tasapainottamaan maanmyyntituloilla.

Järvenpäässä valmistui vuonna 2019 yhteensä 429 asuntoa, mutta kohtuuhintaisessa asuntotuotannossa ei valmistunut yhtään kohdetta. Järvenpäässä MAL-sopimuksen 2016–19 asuntotuotantotavoite on vuositasolla 516 asuntoa. Sopimuskaudella tavoite oli 2 064 asuntoa ja toteutus oli 2 571 asuntoa, eli tavoite ylittyi. Sopimuksen mukaan valtion tukeman asuntotuotannon osuuden tulisi olla 20 % kokonaistuotannosta.

Kaupunkikehityksen asuntopalvelut on tukenut ja koordinoitunut kohtuuhintaista uutta arautettua asuntotuotantoa, toiminut seudullisesti yhteistyössä ARA:n ja yleishyödyllisten toimijoiden kanssa.

Tarkastuslautakunnan pyytämä lisäselvitys

Tarkastuslautakunta pyytää toimittamaan HSY:n tuottaman MAL-loppuraportin 2016–19 lautakunnan käyttöön sen valmistuttua.

Kaupunkikehityksen palvelualueen vastine lisäselvityspyyntöön

HSY:n raportti toimitettu tarkastuslautakunnan puheenjohtajalle.

Korjausvelan kehittyminen

Kaupungin infrastruktuurin korjausvelan määrä lisääntyi vuodesta 2018 on noin +0.8 M€ ja oli vuoden 2019 lopussa 26 M€. Korjausvelan määrän tavoitteeksi Resurssiviisas Järvenpää - tiekartassa asetettiin, että korjausvelka laskisi 18 miljoonaan vuoteen 2030 mennessä.

Tarkastuslautakunnan pyytämä lisäselvitys

Minkä vuoksi korjausvelka ei lyhentynyt? Valtuusto on hyväksynyt tiekartan ja asettanut tavoitteeksi vähentää korjausvelkaa vuosittain 1Me. Miksi valtuuston asettamia tavoitteita ei saavutettu?

Kaupunkikehityksen palvelualueen vastine lisäselvityspyyntöön

Katujen peruskorjaukseen varattua peruskorjausrahaa on infran investointiohjelmassa varattu 0,9 M€/ vuosi kaduille. Vastaavasti tavoitteen mukaisesti vuosittain varattava summa kasvaa vuoden 2023 jälkeen tasaisesti siten, että tavoite vuoteen 2030 mennessä on Valtuuston hyväksymän tiekartan mukaisesti 18 M€. Korjauskohteiden suunnittelu ja toteutus etenee erillisen korjaussuunnitelman mukaisesti ja hankkeita käynnistetään vuosittain kiireellisyysjärjestyksessä ja sen mukaisesti, miten ympäröivää aluetta ollaan kehittämässä (kaavoitus, täydennysrakentaminen, käyttöikä). Korjausvelan kokonaislaskelmissa on huomioituna myös muut peruskorjauskohteet, esimerkiksi Värtsilän alueen katujen peruskorjaus, ja Kinnarin alueen katujen peruskorjaus, jotka ulottuvat useammille talousarviovuosille. Näidenkin hankkeiden osalta vuosittainen vaihteluväli vaikuttaa eri vuosina eri tavalla.

Hankkeiden vuosittainen toteutus sekä vaiheistaminen useille vuosille aiheuttavat vuositasolla tarkasteltuina huomattavaa vaihteluväliä korjausvelan vähentymisen ja kasvun välillä tuon arvion edetessä edellä mainituista seikoista poiketen lineaarisesti koko tarkastelujaksolla.

Lisäksi korjausvelan kasvua pidemmällä aikavälillä selittävät myös yleisten alueiden kuten katualueiden ja puistojen lisääntyminen kasvun ja hoitotason nostamisen myötä, mutta nämä ajoittuvat myöhäisemmälle ajanjaksolle.

Kokonaisuutena kuitenkin TA 2020-223 välillä korjausvelan vähentyminen tulee näkymään hankkeiden valmistumisen myötä tarkastelujaksolla 2019-2030 jos infran investointiohjelmaan ei tehdä muutoksia suunnitelmakaudella ja korjausrakentamisen kustannukset eivät nouse huomattavasti. Valtuuston tavoitteita tulee siis seurata pidemmän aikavälin toteutumalla. Vuosittainen vaihtelu on suurta myös edellä mainituista jaksotuksista johtuen.

4.4.2 Järvenpään Vesi

Tavoite: Järvenpään Vesi huolehtii, että toimintavarmuuteen liittyvät keskeiset tekijät on tiedostettu ja huomioitu toiminnan suunnittelussa

Mittarit:

- Toimintavarmuuteen liittyvien asioiden huomiointi ja seuranta eri toiminta- ja suunnitteluprosesseissa. Osallistutaan toimintavarmuuteen liittyviin koulutustilaisuuksiin. Seuranta johdon raporteissa
- Seurataan riskiarvion tavoitteiden toteutumista. Seuranta johdon raporteissa

Palvelusopimuksessa on Järvenpään Vedelle asetettu pääoman tuottovaatimus. Tuottovaatimus on 6 % laitoksen peruspääomasta. Järvenpään Vesi saavutti tämän tavoitteen tulouttaen kaupungille toimintavuonna 1,41 M€.

Talousveden myynti ja myyntitulot toteutuivat alkuperäistä talousarviota heikompina. Toimintakulut toteutuivat tarkistettua talousarviota suurempana noin 70 000 €. Kulujen ylitykseen talousveden osalla vaikuttivat palvelujen ostoissa useat vesijohtovuodot ja niiden korjaukset, vesitornin tyhjennykset ja huuhtelut putkikunnostustöiden yhteydessä. Ostettu vesimäärä oli em. johtuen noin 170.000 m³ suurempi kuin arvioitu.

Järvenpään Veden johtokunnan sitovana tavoitteena oli vuotovesien/mittaamattomien vesien alhainen määrä. Tavoite ei toteutunut johtuen rakennustyömailla tehdyistä vesijohtoverkon huuhteluista ja lukuisista mittaamattomaan vesimäärään vaikuttavista vesijohtovuodoista.

Mittari: Mittaamaton vesimäärä enintään 8 % ostetusta/laskutetusta vedestä ja vesijohtovuotojen määrä enintään 8 kpl. Seuranta johdon raporteissa.

Toteuma: Mittaamaton vesi on 16 %.

Vesijohtovuotoja on ollut 8 kpl runkovesijohtovuotoa ja 2 tonttivesijohtovuotoa.

Verkoston saneerausvelkaa ei ole pystytty lyhentämään riittävällä tasolla, eikä valtuuston asettaman tavoitteen mukaisesti. Uusien kaava-alueiden ja keskustan kehittäminen sekä haja-asutusalueen vesihuollon edelleen kehittäminen aiheuttavat verkostosaneerauksien korjausvelan lisääntymistä, johtuen määrärahojen ja henkilöressurssin keskittymisestä investointihankkeille.

Tarkastuslautakunnan esittämä toimintakäytäntö:

Valtuustolle annettavaan investointiesitykseen on aina liitettävä sen mahdolliset vaikutukset korjausvelan kehittymiseen.

Järvenpään veden johtokunnan vastine

Järvenpään Veden Johtokunta päätti 19.8.2020, että jatkossa Järvenpään Vesi selvittää investointiesitystensä yhteydessä myös mahdolliset vaikutukset korjausvelan kehittymiseen.

5. Arviointikertomuksen käsittelyprosessi ja tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta suosittelee seuraavaa arviointikertomuksen käsittelyprosessia:

1. Arviointikertomuksen esittely valtuustolle 25.5.2020.
2. Arviointikertomuksen hallituskäsittely kesäkuussa 2020, jossa tarkastuslautakunnan toimenpidepyynnöt annetaan hallintokunnille.
3. Selvitys- ja vastauspyyntöjä koskevien asioiden virkamies- tai lautakuntakäsittely.

4. Selvitykset kaupunginhallitukselle viimeistään elokuun 2020 loppuun mennessä vastineiden käsittelyä varten.
5. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta, syyskuun 2020 kokoukseen. Vastineet tulee toimittaa tarkastuslautakunnalle tiedoksi ennen valtuustokäsittelyä.
6. Arviointikertomusta voidaan käsitellä myös valtuuston syksyn seminaarissa yhdessä talousarviokeskustelun kanssa.
7. Valtuusto käsittelee huomioiden ja vastineiden vaikutusta vuoden 2021 talousarvioon lokakuun 2021 kokouksessa.

6. Vakuudeksi

Arviointikertomuksen allekirjoittamisesta ei ole määrätty laissa, vaan se on valtakunnallisesti ollut vakiintunut käytäntö. Nyt poikkeusolojen vallitessa arviointikertomus on hyväksytty tarkastuslautakunnan kokouksen pöytäkirjan liitteenä.

Järvenpäässä 12.05.2020

Heini Liimatainen
puheenjohtaja

Kaija Tuuri
varapuheenjohtaja

Päivi Haapala

Satu Haaparanta

Jarmo Mäkinen

Tuula Piensoho

Risto Salovaara

Antti Taavila

Tommi Vainikainen

Mirja Vakkuri

Ari Åberg